

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—.

Rusija.

Rusija nam je bila vedno uganka in je danes bolj ko kedaj v svojih razmerah nerazumljiva. Sumljivo nam mora biti, da noben časnik ne sme v Rusiji prosto pisati, sumljivo, da nikogar ne puste prosto potovati, da pogleda in nam pove. Vsaka pomembna oseba se opazuje kar najstrožje po številni tajni policiji. Zakaj skrivati, če je vse v redu? Morebiti vedo ruski begunci več kakor drugi, ker so kdaj tam živeli in narod razumejo. Zato nas zanima, kar piše baron Fersen, nekdanji prokurator ruskega državnega zbora, v listu „Neues Reich“ (24. jan.).

Fersen poroča: „Petletni načrt je postal malik komunistične vere. Država in narod morata temu načrtu vse žrtovati: pridelek, vse dohodke, vso delovno moč.“ — (Petletni načrt! Diktator Stalin namreč hoče tekom petih let napeti vse sile: ves davek, vse delavce, vse kmete, vso državno moč, da se gospodarstvo prepelje v komunizem, da se polja obdelajo z najmodernejšimi stroji, da se tovarne opremijo z vsemi pripomočki novodobne tehnike, da se ljudstvo uživi v novo komunistično mišljenje, kakor je kdaj delalo za lastno družino. To so socialistične sanje od nekdanj in Stalin in njegova uradniška armada ima vero, ki gore predstavlja, ako je prava, samo da ta vera ni božja, marveč tistega, ki je v puščavi dejal: „Vse ti dam, samo mene moli!“ Op. ur.) Stalin obeta ljudem, da bo potem vsakdo petkrat toliko zaslužil kakor zdaj, da se bo od l. 1938 naprej samo še šest ur na dan delalo, in od leta 1948 naprej samo še 5 ur; tedaj bo baje imel vsakdo svoje delo in mladini pod 20 leti ter starim čez 50 let sploh ne bo treba prijematih za vile ali sekire. Pridelek je bil v Rusiji l. 1928 vreden 8.9 milijard rubljev, l. 1948 se bo pridelalo blaga za 848 milijard. (Kako so takšna obetanja nevarna, se je videlo zadnje dni, ko je neki prefriganec v Nemčiji prepričal celo generala Ludendorfa in celo vrsto inteligentnih ljudi, da zna iz svinca delati zlato in so mu dali na njegove obljube 700.000 mark denarja. Neumneži pač ne bodo izumrli nikoli. Ruski delavci so se v svoji bedi seve navduševali za novo loterijo in njeni veliki dobitek. Op. ur.) Nove tovarne so nekaj več izdelavale, ali delavec ni zaslužil več in življenje se mu ni olajšalo. Prvo leto se je produkcija tovarn dvignila za 28%, drugo leto za 32% in to drugo leto je Stalin začel sprejemati kmetije v državno last. Začela se je borba zoper „kulake“, ki so se svoje lasti držali in niso hoteli preiti v državno suženstvo. L. 1929. je Stalin doživel nekaj novega. Delavcem se je obetalo več plače, boljšega življenja. Zapuščali so trumoma tovarne, v katerih so se bili mučili prvo leto za komunizem in so šli po svetu iskat tistih tovarn, kjer bi se dobilo, kar se je obetalo. Iz premogovnikov ob Donecu je odšlo 50.000 delavcev in pričelo se je ljudsko preseljevanje. Zdaj je delo ponehalo in produkcija je padala. Vlada je stvar preiskala in je našla, da je bila velika razlika med plačami raznih tovarn. Stalin delavcem ni mogel zboljšati plač ali prisililo se je delavce, da ne odhajajo in da morajo pet let ostati v svoji tovarni. Delavci zapadejo strogim kaznim, ako bi se hoteli posluževati človeške prostosti. (Pred leti že — menda 1923 — je Rusija za kmete uvedla novo roboto, zdaj je za tovarniške delavce vpeljala novo sužnost. Op. ur.) Potem je boljševiška vlada izdala postavo — pri nas dela postave ljudska zbornica, tam jih diktira vlada, ne da bi siromaka delavca popraševala — po kateri zapade delavec strogim kaznim, če nje-

gov izdelek ni dober! Ako izdelek, rečimo čevlji, ni poraben, izgubi delavec krušni listek in šest mesecev ne dobi več nobenega dela. S to postavo se ljudi neznošno strahuje. Kako bo čevljar odgovoren za dobroto čevlja, če material ni poraben. Država mu daje slabo usnje, slab sukanec, slabe žeblje, kako naj bo čevlji dober? In znano je menda, da imajo državne tovarne v svojih izdelkih do 60% odbirka, neporabnega blaga! Ako se pomisli, da je vlada že v jeseni ustavila vsako podpiranje brezposelnih, potem si moremo misliti, kako je ruski delavec srečen v svojem komunističnem rajju. Ljudstvo je postalo nemarno, nezadovoljno. Vladi se ni posrečilo navdušiti ga za svoje blodnje.

Produkcija se da pomnožiti, ako vpostavimo moderne stroje in napodimo v tovarno več ljudi. Več se je pridelalo. Ali list „Pravda“ poroča dne 16. decembra: „Bujno pomnoženje produkcije se je požrlo po slabi kakovosti blaga, in ko so se plače delavcev višale, rastle so cene blaga.“ Moskovski „Obzornik“ piše še več: „Ker se načrt ni izvršil, postrile so se gospodarske težkoče. Te zadenejo zaostalo gradbeno delo, neizpolnjene tovarniške načrte, zlasti kar zadene njihovo kakovost, poslabšala se je bilanca kuriva (država ni imela ne drv ne premoga dosti), ker se je uknilo delo v premogovnikih in se je zakasnilo pridelovanje šote. Nastale so težave s prevozom drv, manjšalo se je število živine, nastale so težave pri oskrbovanju ljudstva z živili in industrijskimi potrebščinami. Tudi denarni promet se ni vršil po načrtih.“

Baron Fersen misli: „Lenin je imel ljudstvo v svoji oblasti, Stalin je to oblast izgubil. Delavstvo, na katero se je boljševizem naslanjal, voditelju več ne zaupa in ga ne uboga več.“ Bog daj, da bi bilo tako, da bi prišlo nesrečno ljudstvo že enkrat po dolgih nesrečnih letih do miru in redu. Vsa Evropa, ves svet se bo odahnil, ko se tam na vzhodu pokopljejo nesrečne boljševiške sanje.

Profesor dr. Hugelmann o manjšinskem vprašanju.

Omenjeni pisec razpravlja v „Reichsposti“ z dne 23. januarja pod naslovom „Načelno razmotrivanje k pravu narodnih manjšin“ v glavnem sledeče:

Po vojni se je število narodnih manjšin v Evropi neprimerno povečalo. Znaša zdaj namreč 40 milijonov ljudi. Te ljudi so, ne da bi jih vprašali, kam se odločijo, enostavno velesile prisodile državam, h katerim v narodnem oziru nikakor ne pripadajo. Pri mirovni konferenci se ni izvedlo niti geslo antante, s katerim je vstopila v vojno, še manj pa štirinajst Wilsonovih točk. Narodom Evrope se ni dalo prilike, da sami odločajo o svoji usodi, temveč se je z njimi postopalo kot s trgovskim blagom. S tem se je zarezala v trup Evrope še večja rana. Vprašanje manjšin predstavlja danes v Evropi problem, na katerega dobri rešitvi je interesiran ves svet.

Na mirovni konferenci so velesile sicer stavile predlog zavarovanja narodnih manjšin, ki pa je žalibog, kakor večina sličnih stvari, ostal samo na papirju. V nekaterih državah, v katerih obstoja zavarovanje narodnih manjšin, imajo manjšine pravice vlagati svoje pritožbe kot narodi, v drugih pa, kjer se pravice narodnih manjšin negirajo, tega ne smejo napraviti. Z vprašanjem narodnih manjšin in njihovimi temeljnimi pravicami bi se mogla baviti tudi znanost.

Napačen je že namen in pomen takozvane zavarovanja narodnih pravic, ki se je stvorilo na mirovni konferenci. Namen sedanjega zavarovanja narodnih pravic manjšinam je ta, da napravi prosto pot asimilaciji h gospodujočemu narodu. To si prizadeva

Pri obolenjih vsled prehlajenja, revmatičnih, skrninastih in živčnih bolečin so T o g a l tablete neprekosljive. T o g a l izloča scaldnično kislino in seže potemtakem neposredno do korenine zla. — V vseh lekarnah. Cena S 2,40. 1

predvsem Društvo narodov. V tem je pa ravno zgrešena politika napram narodnim manjšinam. Zavarovanje narodnih manjšin se mora postaviti na popolnoma drugo podlago. Mora se uveljaviti stališče, da se tudi za naprej ohrani individualne lastnosti narodnih manjšin in da se ji zavarujejo narodne pravice v tistem obsegu, ki jih uživa njen narod v lastni državi. S tem bi bil odpravljen vzrok za vsako vznemirjenje in pritoževanje. Ta predlog se je stavil pri Društvu narodov že ponovno na dnevni red, toda vselej brez uspeha.

Nemški profesor za državnoznanstvo, Gerber, vidi rešitev manjšinskega vprašanja v tem, da more večinski narod sam jamčiti za razvoj manjšega v skupni zajednici živečega naroda. Krasen vzgled za to imamo v Švici. Tam živijo trije različni narodi skupaj in imajo vsak svoje narodne pravice. Imamo pa tudi več nasprotnih primerov, kjer so se ravno tako družili narodi v eno državno celoto in kjer se manjši pod različnimi krinkami izigravajo od strani večinskega naroda. V takem slučaju se ovira številčno slabšemu narodu razvoj in se vceplja v narod nezadovoljstvo. To pa ima — kakor to vidimo skoraj na vsaki strani zgodovine — navadno slabe posledice. Ozrmo se samo na razpad Avstro-Ogrske. Ko so Nemci mislili, da bodo doživeli veliko zmago nad vsemi drugimi narodi (ki pa so imeli večino v državi), so jih ravno od njih zatirani narodi spravili do največjega ponižanja. Posledice tega še danes lahko opazimo v Avstriji. Iz naziranj Gerberja je razvidno, da ima sedaj najbolj idealno državno obliko Švica.

Dr. Hugelmann še nadalje trdi, da mora lastna država s posebnimi pogodbami poskrbeti za to, da njen narod, ki živi izven lastne države, tudi tam vživa iste pravice, kakor jih vživa doma. S tem bi bila kulturna avtonomija po njegovem mnenju dosežena. — Osel in teorija sta siva, pravi pregovor.

POLITIČNI PREGLED

Avstrija. Vlada je predložila parlamentu zakonski osnutek o volitvi zveznega predsednika. Volitev razpiše zvezna vlada. Voliti sme vsak volilni upravičenec, ki je vpisan v volilnem imeniku. Izvoljen more biti, kdor ima volilno pravico za državni zbor in je najmanj 35 let star. Ponovna izvolitev je samo enkrat mogoča. Volilni predlog mora podpisati najmanj 2000 volilcev ali najmanj 5 članov narodnega sveta. Vložiti se mora 4 tedne pred volitvijo. Izvoljen je tisti, ki dobi nadpolovično večino vseh veljavnih glasov. Če nobeden kandidat ne doseže nadpolovične večine, se vrši najkasneje štiri tedne pozneje ožja volitev med dvema kandidatom, ki sta dobila največ glasov. — Dr. Strafella je sporočil železničarskim organizacijam, da se je zaradi vladajoče krize, ki se čuti tudi pri železnicah, odločil za temeljito znižanje izdatkov. Pri tem ne gre za skrčenje materijelnih izdatkov, ki služijo v prvi vrsti za vzdrževanje prometnih naprav, mar-

več tudi za znižanje osebnih izdatkov. V prvi vrsti namerava ukiniti trinajsto plačo, nadalje vse premije, k so jih prejemale doslej posamezne vrste, kakor strojvodje, kurjači, strokovni delavci v delavnica in slični. Znižane bodo tudi kilometraže in posebne doklade. Končno se bo to splošno znižanje nanašalo tudi na vozne olajšave, ki bodo znatno skrčene, in na dopuste osebja, ker bo na ta način mogoče znižati število osebja. Ta napoved je izzvala med železničarji veliko razburjenje. — Vlada je razpisala volitve zveznega predsednika in določila 18. oktober 1931 za volilni dan. Ožje volitve se vršijo 8. novembra, ako bodo potrebne. Krščanski socijalci kandidirajo sedanjega zveznega predsednika Miklasa.

Politične vesti. Gandhi je za ustavev pasivnega odpora indijskih nacionalistov zahteval, da se uvede preiskava radi brezobzirnega postopanja policije, da se potom razsodišča uredijo vprašanja javnih dolgov in da se vrne premoženje, ki je bilo zaplenjeno članom kongresa. Od indijske konference ne pričakuje mnogo in ne verjame Macdonaldovim besedam. Obenem je vlada v okrajih Ahmedava in Panomalal razpustila 30 kongresnih organizacij kot nezakonite. Izgleda, da se bo boj indijskih nacionalistov za svobodo nadaljeval. — Angleški tajnik za zunanje zadeve se je zadnjič zelo zavzemal za razorožitev. Druga vojna bi bila neprimerno hujša kakor zadnja svetovna vojna, je rekel Henderson. V prihodnji vojni bi ubijali, kakor pravijo vojaški strokovnjaki, ne več na drobno, temveč na debelo. Čim bi se pričela, bi je ne mogel nihče več obvladati. Edina možnost, da se napravi konec temu barbarstvu, je v tem, da se odpravi vojna sama. Mi smo lahko gotovi, da bo prihodnja vojna tako uničevalna, kakor ni bila še nobena in da bo uničila najbrž celokupno človeško civilizacijo. — Dr. Brüning je dosegel v rajstagu veliko zmago. Pokazalo se je, da je večina parlamenta za resno delo in da odklanja narodno-socialistične avanture. V zadnjem času se je izpremenil poslovnik in postril, dalje se je izpremenil tiskovni zakon, po katerem znanstveni poslanci ne morejo več biti odgovorni uredniki, ker jih ščiti imuniteta. Tuda naš tiskovni zakon tega ne dovoljuje. Sedaj odrekajo narodni socialisti državnemu zboru zakonitost in nočejo več sodelovati. Obenem so bile v Monakovem izvršene hišne preiskave pri narodnih socialistikih. Veliko dragocenega gradiva je padlo policiji v roke. Policija je prijela tudi stotnika Rechterja, ker je odkrila dokumente, iz katerih baje izhaja, da je narodno-socialistična stranka organizirala vohunstvo v centralni vladi in v posameznih nemških državah in občinah. Stotnik Rechter bo obtožen veleizdaje. Obenem so se vršile hišne preiskave tudi v Berlinu in okolici. Bavarski škofje so podali skupno izjavo proti narodno-socialističnemu pokretu. V tej izjavi ugotavljajo, da krščanstvo te stranke ni krščanstvo Kristusa. Zato svare škofje svoje vernike pred narodnimi socialistikimi in obnavljajo svojo prejšnjo prepoved sodelovanja katoličanov pri narodno-socialističnem pokretu. Naposled opozarjajo škofje, da se narodni socialisti tudi v bodoče ne smejo več udeležavati v sklenjenih vrstah in v uniformi cerkvenih opravil. — Univerzitetni profesor dr. Rüdiger, ki je natihoma prepotoval Madžarsko, je na nekem predavanju v Monakovem trdil, da je madžarska manjšinska politika povzročila svetovno vojno. Po vojni se je položaj Nemcev na Madžarskem še poslabšal. Z Madžarsko sporazum ni mogoč. Najžalostnejše za Nemce na Madžarskem pa je to, da so njihovi voditelji sami prikriti Madžari. Na Madžarskem je 75 odstotkov nemških otrok brez nemškega pouka (ali je pri nas mogoče boljše?) in v nobeni državi v Evropi se tako ne raznaroduje kot na Madžarskem.

DOMAČE NOVICE

Rajhovski naseljenci na Koroškem so imeli dne 7. t. m. v Celovcu svoje tretje zborovanje. Kolikor so celovski listi poročali o tem zborovanju, so podatki zelo zanimivi in je potrebno, da se seznanimo z naselitvijo rajhovskih Nemcev tudi naše domače avtohtono ljudstvo, na katerega zemljo so se zajedli rajhovski priseljenci. Iz poročila izvemo, da pospešuje naseljevanje rajhovcev med slovenskim ljudstvom zemljiška

posredovalnica Heimatbunda v Celovcu. Koroška je vsled svoje obmejne lege ogrožena in rabi zato rajhovske kmete. Kljub velikim zaprekam dobro napreduje naselitev in tvorijo rajhovski naseljenci že važno sestavino Koroške. Težkoče so radi denarja, ki bodo prenehale, ko se najde mesto, ki bo v položaju, da posoja denar z nizkimi obrestmi. V preteklem letu se je naselilo na Koroškem 33 novih rajhovskih družin, ki so pokupile 950 oralov sveta. Vseh naseljencev je 109, ki imajo v svoji posesti 4811 oralov sveta. Na slovenskem ozemlju jih je 55 in štejejo 300 članov. Ti so prinesli v deželo baje za 5.246.400 S tujih valut. Povprečna cena za oral znaša 939 S. Heimatbund

Blagajniški zdravnik
Dr. Rud. Lambacher pravi:

„Čudim se, zakaj ne pijete vsi ljudje Kathreinerja, — ki je tako zdrav, dober in poceni!“

Hvaležen mi je vsak, kateremu sem priporočil Kathreinerja!“

In slično pismeno mnenje je podalo 5700 zdravnikov o Kathreiner Kneippovi sladni kavi.

pa bo polagal svojo skrb tudi na rajhovske najemnike, ki za nakup posestev nimajo dosti sredstev. Najemnike pa bo posredoval samo v slučajih, da traja najemnina najmanj 10 let in da se zemljiškoknjižno zagotovi predkupna pravica. Da se rajhovci seznanijo z našimi razmerami je že tačas mnogo mladih rajhovskih posestnikov na Koroškem kot praktikanti in nekaj kmečkih deklet. Namen je ta, da se dobi na Koroško mnogo rajhovskih naseljencev. Pa tudi premožnejši krogi Nemčije se zanimajo za Koroško. Lani je bilo pokupljenih več velikih in dragocenih podjetij. Nemški naseljenci delujejo na Koroškem kot nemški pionirji ob južni meji velike nemške domovine. Bivši rajhovski generalni konzul Haas je naseljevanje pospeševal in preskrbljal denar priseljencem. Govorniki so priporočali, da naj priseljenci sejejo samo toliko žita, kolikor ga rabijo za domače potrebe in kolikor potrebujejo slame, pač pa naj sadijo krompir, ki skoro vsako leto dobro obrodi. Slišati so bile pritožbe, da dobijo štajerski rajhovski naseljenci iz Nemčije kredite po 3 odstotke, koroški pa ne, čeprav prebivajo na narodno ogroženem ozemlju. Rajhovski priseljenci imajo na Koroškem — v nemški deželi — izpolniti ljudsko-narodno nalogo. Glavno pa je, da se vsak priseljenec drži svojih nemških posebnosti, da spoštuje tujo narodnost in si ne skuša samo s pridnostjo, vztrajnostjo in zgledom pridobiti prevladajoč položaj, ampak naj vpliva posebno vzgledno kot značaj. Ko govori poročilo o protestantskih pravcih, da je velik del protestantskih naseljencev povzročil nekaterim mestom v deželi nespečne noči. „Koroška Slovenska“ je celo pisala, da se naseljevanje podpira iz sredstev Gustav-Adolf-Vereina, kar je

seveda smešna iznajdba. Če država dopušča drugojezičnemu prebivalstvu božjo službo in versko udejstvovanje v njihovem jeziku brez pomisleka, bodo mogli tudi rajhovski priseljenci nemoteno izvrševati svoje verske dolžnosti. Priseljenci naj skušajo priti povsod do veljave in naj priporočajo svojim znancem v Nemčiji, da se naseljujejo na Koroškem. Priseljenci morejo tvoriti koristno dopolnilo takajšnjega nemštva in delovati na to, da se obe nemški državi enkrat združita v eno državo. Tako poročilo. — Domače naše ljudstvo sedaj vidi, kakšen namen ima naseljevanje rajhovcev med nami.

56 novih nemških šol dobijo Nemci v Jugoslaviji. Takoj se morajo ustanoviti, je odredilo učno ministrstvo, povsod tam, kjer je najmanj 30 šoloobveznih otrok nemške narodnosti. Ministrstvo je dovolilo še to ugodnost, da zadoštuje tudi 25 otrok, vendar je za otvoritev takih nemških šol potrebno posebno dovoljenje ministrstva. Nove nemške šole se otvorijo v naslednjih krajih: Zemun, Ernesinovo, Lukač, Kapan, Cabuna, Novi Slankemen, Novi Banovci, Nijemci, Vodjinci, Orolik, Brezik, Irig, Bežanija, Stari Lec, Osijek (3 šole), Dobanovci, Drenovci, Račinovci, Vinkovci, Srp. Neuzina, Ivankovo, Obrež, Sakule, Draga, Lukavec, Celje, Srem, Mitrovica, Berak, Tompojevci, Sotin, Tordinci, Opatovac, Stari Jankovci, Lovas, Svinjarevci, Vukovar, Tovarnik, Kukujevci, Opovo, Babska Novak, Telečka, Lačarak, Grabovci, Nikinci, Hrtkovci itd. — V zasmeh temu mislijo pri nas Nemci razpravljati v koroškem deželnem zboru o „Kulturstelle“.

Slovaki na Madžarskem in Madžari na Češkoslovaškem. Koncem leta 1929 so imeli Madžari na Češkoslovaškem 803 popolnoma madžarskih ljudskih šol z madžarskim učnim jezikom. Od 104.068 madžarskih otrok je obiskovalo 94% madžarske šole pod madžarskimi učitelji. Madžari imajo poleg tega na razpolago 14 meščanskih šol, 6 srednjih šol, 24 nadaljevalnih šol in 609 javnih knjižnic. V češkoslovaškem parlamentu sedi 10 madžarskih poslancev, na Slovaškem izhaja 57 madžarskih časopisov, v Podkarpatski Rusiji pa 22, na Slovaškem živi veliko število madžarskih pisateljev in umetnikov, ki lahko v popolni svobodi razvijajo svoje kulturno delovanje. Slovaška manjšina na Madžarskem v madžarskem parlamentu nima nobenega zastopnika, slovaški otroci ne razpolagajo z nobeno šolo in nobena kulturna ustanova jim ni na razpolago. Samo na 47 šolah se slovaščina uči kot poseben postranski učni predmet, samo 3 šole obstojajo za 150.000 Slovakov, v katerih se polovica predmetov poučuje v madžarsčini, polovica pa v slovaščini. Menda bo za Italijo Madžarska prva, ki se ne briga na manjšinske obveznosti.

Togal-tablete so hitro in najuspešnejše sredstvo pri revmatičnih, protinskih in živčnih bolečinah in glavobolu. Velika priljubljenost Togala sloni na mnogih izbornih uspehih, ki so jih dosegli z njim številni zdravniki in klinike. Togal raztopi skalnično kislino in deluje vsled tega direktno na koren bolezni. Pomirjujoč učinek Togala tudi dobro deluje proti nespečnosti.

Ruda. (Občinska seja.) Na seji 31. januarja se je med drugim sprejel tudi proračun za šolo v Gorenčah. Za njega so glasovali socialisti in gospodarska stranka, dočim so se Slovenci glasovanja vzdržali. Šolski proračun za Gorenče predvideva 30.200 S izdatkov; od tega redno poslovanje 1200 S, izredno tretji obrok za obnovitev vodovoda v znesku 1000 S in 28.000 S za nadzidavo prvega nadstropja za drugi razred. Z licitacijo se mislijo znižati stroški nadzidave s tem, da bi se oddala razna dela domačinom, ki bi delali cenejši. Vprašanje je še, ali bo to oblast dovolila. Za pozidavo prvega nadstropja dobi občina 15.000 S posojila iz plebiscitnega fonda po 2% obrestni in 2% odplačila. Ostanek stroškov pa bo morala oskrbeti občina. Krajni šolski svet je s tremi glasovi sklenil, da se zaprosi Schulverein za podporo, ki pa bo gotovo stavil pogoje, ki nam nikakor ne morejo biti v korist. Število otrok je začasno 75 in se bo v teku petih let predvidoma stopnjevalo na 100. Ob tej priliki moramo ugotoviti, da naša šola nikakor ne odgovarja našim potrebam tako v narodnem kakor v verskem pogledu. Mogli smo ugotoviti, da nagovarja učitelj tudi otroke, ki prihajajo prvo leto v šolo, samo v nemškem jeziku. V verskem oziru pa tudi ne odgovarja, ker se katekizem v mater-

Sjaj in barvno razkošje

so znamenja v Persilu opranega svilenega perila. — Pa kako lahko je to pranje! Kos perila menceate previdno in lahko v mrzli Persilovi raztopini. Nato izpirate v mrzli vodi in dotate pri zadnjem izpiranju nekaj kapljic jesiha. Sušite na ta način, da zavijete oprano perilo v belo blago, ki rado vsrkava vlago. Z zmerno vročim likalnikom likate na levi (notranji) strani. To je vse!

Barvano blago preizkusite najprej z ozirom na pristnost barve. Pomočite najprej rob blaga v čisto vodo in stiskajte ga med belim blagom.

Persil

nem jeziku more le malo uporabljati, ker otrokom slovenščina ni večša. Četudi se uporablja Maklinova Začetnica, se otroci učijo slovenščine le toliko kot ministrant latinskih molitev: on jih sicer zna brati in ponavljati, a razume samo toliko, kolikor zna od doma. Narečje v šoli ne pride v poštev, ker se ga tudi ne poslužujejo Nemci. Veljaven more biti samo pismeni jezik, kar velja za nemškega kakor za slovenskega. Dolžnost učitelja pa je, da razloži besede, ki se razlikujejo od narečja, kar pa se pri nas namenoma opušča. Pravi se nam, da mi ne rabimo pismene slovenščine, ker govorimo doma itak le v narečju, v uradih pa velja itak samo nemščina. Na to bi mogli reči, zakaj se nemški otroci ne učijo narečja, ampak pismeni jezik? Mi rabimo pismeno slovenščino ravno tako, kakor Kočevaj v Jugoslaviji itd. pismeno nemščino. Če hočemo brati slovenske knjige in časopise in s tem ohraniti kulturne vezi z maternim narodom, kar nam Nemci ne morejo vzeti za zlo, ker zahtevajo zase isto, moramo obvladati književno slovenščino. Ko je bil lansko leto ministrski predsednik Pera Živkovič v Mariboru, mu je po graški „Tagespost“ podal zastopnik Nemcev izjavo, v kateri je med drugim dejal, da so in hočejo biti Nemci lojalni državljani, da pa hočejo obenem tudi vzdrževati kulturne vezi s svojim maternim narodom. Mi niti toliko ne zahtevamo, kolikor imajo Nemci v Jugoslaviji.

Obirsko. (Pot.) Ko sem hodil po obirski dolini in povprašal po volih, teh sicer nisem našel, pač pa izvedel nekaj novic, ki osvetljujejo veliko zanemarjenost te doline od strani gosposke. To ni pot, ampak graben. Pozimi je še malo boljše, ko zmrzne in jo pokrije sneg, tako da je mogoče voziti les, četudi le s težavo. Poleti posebno v deževni pomladi ali jeseni pa mora biti prava muka hoditi ali voziti po takem potu. Ko se je pred par leti vozil bivši deželni glavar koroški po Obirski v Korte in nazaj je baje rekel, da je na delu telesa, na katerem sedi, dobil žulje. Vozil se pa ni na obirskih garih, ampak na mehkelem sedežu koleslja. Sam sebi se je smilil in zabavljajl čez slabo pot; da bi se mu pa smililo 500 ljudi, ki hodijo leto in dan isto pot in morajo nositi še težke nahrbtnike

raznega živeža, se ni spomnil, da bi podelil kako podporo za popravo poti. Neki voznik z avtomobilom je kljub svarilu vozil z avtom po tem potu, a ta korajža ga je stala precej stroškov. Že več drugih in manjših nesreč se je pripetilo. Da na tem polomiš voz ali ga zvrneš, je nekaj vsakdanjega. Še sedaj v zimskem času morajo vozniki kopati svoje konje v Obiriščici, četudi neprosto volno. Občina Bela se trudi za popravo, a ne zmore vseh velikih stroškov. Poslala je deputacijo na deželno vlado s prošnjo za podporo. Nekaj „obljub“ so člani prinesli domov. Se bomo pa vozili in hodili po obljubah?!

Škocijan v Podjuni. (Pust.) Že več let pri nas pustni čas ni bil tako živahen in za našo župnijo tako bogat na raznih dogodkih in spremembah kakor letos. Po drugih okoliških župnijah sta bili k večjemu dve poroki, po nekje še ena ne. Mi smo jih imeli kar 6. Klopinski Povoden si je šel po gospodinjstvo v Belo, župnija Mohličice, po Magerlovo Gretko. Urhov mladi gospodar v Srejah v Gornji Podgrad po Cehnarjevo Micko. Vovkov Matevž v Peračiji je zasnubil Kosmlinarjevo Nežiko. Rekla je, da še naj le kuhlo goni hotelski kuhar svak Jurij. Po svojo Franco je k Vovku prišel Janez Jesse, posestnik Ražunove kmetije v Št. Lovrencu. Vsak, ki dobi iz škocijanske župnije nevesto, je zadovoljen. Tako si je mislil Kuhlejev Miha v Zablatih pri Kamenu. Zato je šel po gospodinjstvo, ki jo je nujno potreboval, k Pavelnu v Peračiji. Sploh je peraška vas bila letos najbolj živa. Še celo iz Roža je prišel kapelški organist Pipan k nadučitelja Gregerja služkinji in ji rekel: Lenka, pojd z menoj! Če bo treba in sila, boš mi meh gonila. In Lenka je ubogala.

Želinje. (Razno.) Predzadnji petek, dne 6. t. m. je nas zapustila dobra krščanska mamica. Umrta je v starosti 78 let Ana Kasl, p. d. Krofičeva mati v Štriholčah. Bila je mati tudi že rajnega Leo Kasla, nazadnje župnika na Brezi. Vseskozi krščanska mati in gospodinja je stala zmiraj v naših vrstah, v njeni hiši je našlo mesto skozi vse čase slovensko berilo in seveda tudi naš list. In sad tega: Dobro vzgojeni otroci, lepo urejeno gospodarstvo in dober glas hiše daleč naokoli. To je na novo pokazal

pogreb v nedeljo popoldne, ko ji je silna množica od blizu in daleč izkazala zadnjo čast. Šentjurski g. župnik v spremstvu vovbrskega gosпода je rajno počastil v krasnih besedah in jo stavil za zgled mnogim materam. Prizadeti družini naše sožalje, njeni duši pa večni mir! — V celovški bolnici je umrl upokojeni nadučitelj Storčič, ki je služboval nazadnje v Črni, v starosti 63 let. R. i. p.! — Težek udarec je v zadnjem tednu utrpel posestnik p. d. Bolbank iz Borovca. V dimu in sopari mu je poginilo 14 svinj in 42 kur. Vsled neprevidnosti je nastal ogenj v svinjakah in je začela tleti stelja in suhi gnoj. Ko bi vsled zime ne bilo vse dobro zaprto in zamreženo, bi bila nesreča lahko še večja, ker bi izbruhnil požar.

Drobne koroške novice. Po podatkih policijskega komisarijata je štel Celovec 1. t. m. 29.055 prebivalcev: 13.325 moških in 15.730 ženskih. Od teh ima 18.888 oseb volilno pravico: 8370 moških in 10.518 žensk. — Po novnejši natančnejši ugotovitvi bo v celovškem občinskem odboru 11 socijalnih demokratov, 9 krščanskih socijalcev, 8 narodnih socijalistov, 4 vsenemci in landbundovci, 3 stanovske zveze in Heimatblocka in 1 komunist. V mestnem svetu bodo imeli socijalni demokrati 3, krščanski socijalci 2 in narodni socijalisti 2 svetnika. — 7. t. m. so našli na Koroškem 14.295 podpiranih brezposelnih. V tednu pred tem datumom se je število pomnožilo za 141. — Pretekli teden je prišel v Celovec novi nemški generalni konzul dr. von Hahn. — Dne 14. t. m. je promoviral doktorjem prava Valter Hafner, sin trgovca z železnino v Celovcu. — Ko je že vse mislilo, da bomo letošnjo zimo ostali brez debelejšega snega, ga je koncem preteklega tedna naletelo kar okrog 30 cm svežega. Ker je padal z vetrom, so bili nekateri kraji močno zasneženi. Posebno je nekaj dni trpel železniški in drugi promet in so prihajali vlaki z velikimi zamudami. — Letos se bodo gradili na Koroškem tri železobetonski mostovi, in sicer pri Beljaku, pri Čajni in pri Velikovcu. — Kino v Št. Jakobu v Rožu je bil odprt 25. januarja. Tega je bilo še treba.

DRUŠTVENI VESTNIK

Št. Jakob v Rožu. (Sestanek.) V nedeljo 22. februarja ob 3. uri popoldne sestanek izobraževalnega društva v Narodnem domu. Na sporedu je razen drugih točk tudi zanimiv govor.

Škocijan v Podjuni. (Kuharski tečaj.) Velika plesna dvorana pri Pukartovi novi hiši je kakor nalašč za razne prireditve. Tam sta se vršili letos dvojni dostiji. 29. januarja dvakrat krasni film Kristusa Kralja in 8. februarja velika prireditev, ki jo je priredil škocijanski gospodinjstvo-kuharski tečaj z razstavo kuharskih izdelkov. Razstava je pokazala, da se naše tečajnice — 16 deklet in 1 gospodinja — niso naučile samo cmoke kuhati, ampak pripraviti okusno druga jedila, ki prihajajo iz napredne kuhinje. Prireditelji so nevoljni, ako je majhna udeležba, pri naši prireditvi pa je bilo vsaj za tretjino preveč ljudi. Po dvorani je kar valovilo popoldne. Govorili so: domači g. župnik o pomenu tečajev za naša dekleta kot bodoče gospodinjstvo, pliberški g. kaplan dr. Zeichen o kmečkem stanu kot podlagi vsega življenja in napredka. Kmečko ljudstvo je neusahljiv vir, iz katerega se pomlajujejo vsi stanovci. Hrvatova Hilda je pa seveda imela veliko lepega povedati svojim kmečkim tovarišicam. Misli dobre, jezik jo uboga! Pri drugih točkah pa

Österreichische Glückspost

Največji avstr. loterijski strokovni list.
Za vsakega imetnika srečke neobhodno potreben.

Evidenca žrebanj zastoni

za naročnike.

Celoletno S 3.—

Polletno S 1-50

Glückspostverlag (J. Prokopp) Baden, N.-Ö.

Zahtevajte številko na ogled!

Človek res ne ve, katero bi pohvalno omenil, da bi druga ne bila užaljena. Razstava in prireditev je imela res prav lep uspeh. Veliko so k temu pripomogli šentviški tamburaši in

dobro izvežbani škocijanski moški zbor. Dne 12. februarja pa so se tečajnice hvaležnih solz poslovile od svoje voditeljice Micke Kristofove, ki jim ni bila samo učiteljica, ampak tudi mati.

PRAVNI VESTNIK

Novi cestni zakon.

(Nadaljevanje.)

Kakovost koles.

Kolesa, katerih površina ni ravna, se ne smejo rabiti, da ne poškodujejo ceste. To pa ne velja za gospodarske stroje do teže 500 kg. Vendar pa mora imetnik stroja plačati primerne stroške za popravilo ceste, če je stroj cesto poškodoval. Poljedelski stroji, ki so težji od 5 stotov, se smejo po cesti prevažati le z dovoljenjem nadzorstvene oblasti (občine, oziroma okrajnega glavarstva).

Sani.

S sanmi se sme voziti le, če je cesta brez kopnih presledkov pokrita s snegom. Na vpregi morajo biti pritrjeni zvonci, ki se dobro slišijo. Zavore, ki se rabijo pri saneh, morajo biti takšne, da ne poškodujejo ceste.

Označba vozov.

Tovorni vozovi morajo biti opremljeni s tablicami, s katerih je razvidno ime in bivališče lastnika. Pri veleposestvih velja, da je s tablice razvidno ime posestva. Tablica mora biti pritrjena na levi strani voza ali pa na levi strani vprega. Tablica mora biti 18 cm visoka in 30 cm dolga. Črke morajo biti bele na črnem polju in sicer morajo biti najmanj 4 cm visoke. Ako je tablica pritrjena na vpregi, sme biti manjša, vendar pa mora biti napis razločen in dobro viden.

Ti predpisi glede označbe vozov s tablicami ne veljajo za kmetske vozove, ako so v uporabi le v okviru lastnega obrata in ne vozijo za druge. Pač pa se mora ozirati na te določbe tudi kmet, kadar prevažajo drugim za denar, n. pr. kmetje, kadar prevažajo lesnino ali drugim trgovcem les in različno blago.

Razsvetljava vozov.

V temi ali gosti megli mora biti pritrjena na vsakem vozu (če jih je več skupaj privezanih na prednjem) vsaj ena svetilka. Svetilka mora biti svetla in z brezbarvnim ali rumenkastim steklom. Pritrjena mora biti spredaj na desni strani in sicer tako, da jo vozniki, ki prihajajo nasproti ali pa, ki vozijo spredaj, lahko zapazijo. Pri vozovih, ki prevažajo samo blago, ne pa osebe, sme biti svetilka (baklja) pritrjena tudi na vpregi levega konja (pri kolesljih ne!).

Vozovi, ki so s tovorom vred daljši od 4,5 m, morajo imeti tudi na koncu pritrjeno posebno luč. Isto velja za vozove, ki so tako natovorjeni, da se sprednja luč od zadaj ne opazi. Tudi če je več vozov skupaj zvezanih, mora biti na koncu zadnjega voza pritrjena luč.

Svetilka na koncu voza mora biti iz rdečerumenega stekla. Mesto svetilke sme biti pritrjeno rdeče-rumeno bleščeče steklo (Blendlinse). Ako iz kateregakoli vzroka ni mogoče pritrjati svetilke, oziroma leče, mora biti pri vozu poseben spremljevalec, ki nosi za vozom svetilko. Mesto svetilke se smejo uporabljati tudi baklje. Dokler voz stoji na kakem dobro razsvetljenem prostoru, se sme luč pogasiti.

Voznik.

Pri vsakem vozu mora biti voznik. Voznik mora biti star najmanj 16 let. Le pri kmetskih vozovih je dovoljeno, da je voznik lahko tudi mlajši, imeti pa mora vsaj 14 let. Vendar pa tako mlade osebe ne smejo voziti po cestah z velikim prometom.

Voznik mora skrbeti, da je voz in vprega vedno v redu kakor določajo predpisi. Lastnik voza pa je odgovoren za to, da je voz opremljen z vsem potrebnim. (Konec sledi.)

GOSPODARSKI VESTNIK

Svinjereja.

Vedno brezupnejši je naš gospodarski položaj. Ker mora pa vsak gledati na to, da ohrani svoj dom svojim potomcem neokrnjen, mora gospodariti veliko bolj z glavo kakor v prejšnjih časih. Gledati mora in oprijeti se vsake prilike, ki se mu nudi, kjer bi se dalo nekaj izkupiti.

Vsak gospodar ve, da ga stane pridelovanje žita gotovo dvakrat toliko kot on izkupi zanj. Pokrmil ga bo torej raje domačim živalim, posebno prašičem in bo te prodal. Res da je tudi prašičem padla na zimo cena posebno pri nas na Koroškem. Pomagamo si pa lahko s tem, da jih prodamo s posredovanjem deželnega kulturnega sveta na Dunaj, tako da imamo s podporo zajamčeno dobro ceno. Pri pitanju prašičev se ne smemo zadovoljiti kot nekda s tem, da imamo v vsakem svinjaku po nega prašiča in v gotovem času samo enega na prodaj. Pitanje v večjem številu ne stane več — dosežemo tudi boljšo ceno, če imamo več prašičev iste kakovosti naenkrat na prodaj. Ker so krmila, kakor žito, otrobi in različne oljate tropine tako po ceni kakor še nikdar v zadnjih letih, prenesemo že lahko tudi nizke cene mesnih prašičev. Če primerjamo prejšnje cene žita in krompirja s prejšnjimi cenami prašičev, pridemo do zaključka, da se sedaj prav dobro izplača dokupovanje krmil za pitanje prašičev, ker bomo gotovo za naraslo meso več izkupili, kot bomo dali za nakupljeno krmo.

Če bi si mi pri pitanju mesnih prašičev zapisovali žitni zdrob, ki ga polagamo prašičem, bi dognali, da rabi prašič 3½ do 4 kg za prirastek enega kilograma žive teže, in sicer bi veljala nižja številka za mlajše, višja pa za starejše prašiče. Pri starih svinjah bi dognali, da porabi 5 kg za prirastek 1 kg žive teže, ker pri teh ne raste več meso, temveč slanina; za tvorbo te pa je treba več krme kakor za tvorbo mesa. Pri mladih pujskih dosežemo od 3 kg zavžitih močnih krmil 1 kg žive teže, ker ti najboljše porabijo krmo. Najhitrejši torej opitamo prašiča, če ga pitamo že kot ostavljenega pujska naprej.

Pri pitanju nam žito samo ne zadošča. Žito vsebuje 80 do 100 gramov beljakovin v enem kilogramu. Pujsek in sploh vsak prašič pa rabi dnevno 300 g beljakovin. Mali pujski tedaj sploh ne more toliko žitnega zdroba požreti, da bi bila krita potreba na beljakovinah. Radi tega dajemo prašičem posnetega mleka, ki vsebuje razmeroma veliko beljakovin, namreč 35 g v enem litru. Mleka pa običajno nimamo zadosti ali sploh ne; tedaj moramo dokupovati beljakovinska krmila k žitnemu zdrobu, posebno pri pitanju s krompirjem, ki vsebuje jako malo beljakovin, namreč samo 11 do 15 g na en kg.

Med najvažnejša beljakovinska krmila (Eiweissfutter) spadajo različne oljate tropine, kakor bučne tropine (Kürbiskernkuchen), lanene tropine (Leinsamenkuchen), sezamove tropine (Sesamkuchen), Erdkuchen, zdrobljen soja fižol (Sojabohnenschrot), krmilni droži (Futterhefe), različne ribje moke (Fischmehl), mesne moke (Fleischmehl) in naše trošnine: grah, leča, fižol, bob.

Če tedaj nimamo mleka ali ne zadosti, moramo dokupovati omenjene tropine in ribjo moko. Tropine vsebujejo okoli 30% beljakovin, en kg vsebuje tedaj 300 g, ribja moka okoli 45%, mesna moka okoli 63%. Beljakovine v tropinah so veliko cenejše kakor v ribji moki in radi tega ne izpopolnjemo primanjkljaj na beljakovinah v krmil s samo ribjo moko, temveč z mešanico ribje moke, mesne moke in tropin. Ribja moka nas stane 1 kg 70 do 80 g, če kupimo večjo množino, in vsebuje približno 450 g beljakovin, tropine stanejo povprečno 32 g en kg in vsebujejo povprečno 300 g beljakovin, mesna moka stane kg 70 g in vsebuje okoli 630 g beljakovin. Vidimo tedaj, da nas stanejo beljakovine v ribji moki največ, ali vseeno je ne izpustimo popolnoma pri sestavi beljakovinske krme, ker budi prašičem tek, ker so beljakovine tu v obliki mesa, ki prašičem najbolj prija, in ker vsebuje tudi veliko rudninskih snovi.

(Dalje sledi.)

Velikovški trg. Živina: biki 1—1.20, pitani voli 1.40—1.50, vprežni voli 1.30—1.40, junci 1.10—1.30, molzne krave 1.20—1.40, pitane krave 0.60—1.10, teleta 1.70—1.80, plemenske svinje 1.80, zaklani pitani prašiči 2.10—2.20, plemenski prašiči 1.80—2, ovce 0.80—1.10 S za kg žive teže. Jajce 17—18 g, sirovo maslo 4—5.20 S. Žito: pšenica 20, rž 18, oves 18, proso 20, zelen fižol 40, koruza domača 14, ajda 21, krompir 7—8 g za kg.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Na tajnika čl. poslaništva na Dunaju Zajička je bil izvršen revolverski atentat. Streljal je na njega čl. državljan nemškega rodu. — V Jugoslaviji se vrši ljudsko štetje 31. marca. — Papež Pij XI. je o priliki otvoritve vatikanske radio postaje 12. t. m. govoril v italijanskem jeziku v radio. Govor je prenesla tudi dunajska postaja in se je prenos slišal z vsakim najmanjšim aparatom. — V rudniku blizu Fušun v Mandžuriji je nastala dne 8. t. m. silna eksplozija, ki je odrezala večji del tam kaj zaposlenih rudarjev od zunanjega sveta. V rudniku je bilo v času eksplozije zaposlenih najmanj 3000 delavcev. Ker doslej še ni bilo mogoče priti do ponesrečencev, je malo upanja, da bi bilo še kaj živih. — Italija je zasedla nov del Tripolisa. Poročilo pravi, da so italijanske čete ujele 200 vstašev, zaplenile 200 pušk, 3 strojnice, velike množine streliva in 3 manjše topove. — V bližini krakovskega kolodvora sta 7. t. m. trčila skupaj dva brzovlaka. Obe lokomotive in več vagonov je bilo razbitih. Bilo je 8 mrtvih in 20 težko ranjenih. — V Queenslandu in v Newsouthwalesu v Avstraliji so velikanske povodnji poplavile več mest. Več mest je pod vodo in nekoliko porušenih. Prebivalstvo je zbežalo. — Novi potresni sunki so v Napieru v Novi Zelandiji uničili še to, kar je ostalo od prejšnjih potresov še celo. Potresu je sledila še ogromna poplava, ki je uničila zlasti okolico Napiera. Na od potresa prizadetem ozemlju je izbruhnila kuga, da so mnogi, ki so srečno prestali potresne katastrofe, podlegli tifusu. Nad 10.000 domačinov je moralo zapustiti svoje domove in se umakniti v varnejše pokrajine.

Dunajski velesojem

od 8. do 14. marca 1931 (Rotunda do 15. marca)

POSEBNE PRIREDITVE:

Pohišstvo / Reklama / Salon za modno kožuhovino / Razstava antikvitete in umetnin / Razstava „Novodobnega obratovanja“

Mednarodna razstava avtomobilov in motornih koles

Sejem železnega in patentiranega pohišstva / Razstava hranil in nasladil / Stavbarstvo in gradnja cest / Tehniške novosti in iznajdbe

Poljedelska in gozdarska razstava

Avstrijska lovska razstava

Avstrijska razstava pšenice / Mlekarska razstava / Razstava kmetijskih preizkuševalnih zavodov / Razstava drobnice

Poljedelski stroji in orodje

Poizkuševanje zveznih vin

ZNATNO ZNIŽANA VOŽNJA!

Velesojemske izkaznice à 5 6 — se dobijo pri trgovskih in kmetijskih zbornicah, kmetijskih in obrtnih organizacijah, pri podružnicah avstrijskih prometnih uradov, dalje pri na plakatih označenih prodajalnicah in pri

Wiener Messe-A. G., Wien VII., Messepalast 1

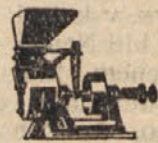
kakor pri častnih zastopstvih v Celovcu:

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo

Zbornica za delavce in nameščence. Bahnhofstrasse 38

Avstr. prometna pisarna, d. z o. z., Burggasse 8

34

Ali že poznate Oekonom-mlin?

Je zelo poceni, neporušljiv.

Nobeno gospodarstvo ne more biti brez njega.

Zahtevajte dopušljatev prospekta od

H. Hammerschmied, Ernstbrunn 14. N Oe.

Zastopnike pošljemo k Vam. Predvaja se zastoj.

Samo 18 S. SORTIMENT. Samo 18 S.

Sestoječ iz 4 vrst pristnih madžarskih deželnih produktov:

2 madžarski salami najboljša kvaliteta 2 kil.

1 kos debrecinske paprike-slanine, na zroku posušene 1 kil.

1 zavoj szegedinske Elert rihonya la 1 kila.

1 " " Ziahtnoslodke rožne paprike, špecljallteta ½ kila.

Vse to skupaj razpošilja proti povzetju za samo 18 šilingov franko

Emanuel Deutsch,

Ungarischer Landesprodukten-Export

Budapest, III., Miklós-tér 2/K.

26